

AVRUPA VEJETARYEN BİRLİĞİ

#EU
2024

BİTKİ BAZLI MANİFESTO

AVRUPA VEJETARYEN BİRLİĞİ
2024 AVRUPA BİRLİĞİ
SEÇİMLERİ İÇİN
MANİFESTO

Vegetarische Union Österreich - Vegane Gesellschaft Österreich - ProVeg Belgium - Tutmonda Esperantista Vegetarana Asocio (TEVA) - EcoVegAnimals (EVA) - Bulgarian Veg Society - Prijatelji zivotinja (Animal Friends Croatia) - Životinje bez granica (Animals without Borders)- Česká společnost pro výživu a vegetariánství o.s. (ČSVV)- ProVeg Czechia - Dansk Vegetarisk Forening - Association Végétarienne de France - Vegan France Interpro - ProVeg Deutschland Vegetarische Initiative e.V. - Hellenic Vegetarian Association - Óko-vólgy Alapítvány (Eco Valley Foundation) - Vegetarian Society of Ireland Associazione Vegan Animalista (AVA) - Gyvi Gali - Vegan Society Luxembourg ASBL - Nederlandse Vegetariërsbond - ProVeg Netherlands - Norsk vegansamfunn - Grønn Framtid - Green REV Institute - Polveg Sp. z o.o - ProVeg Poland - Associação Vegetariana Portuguesa (AVP) - Centro Vegetariano - Sociedade Portuguesa de Naturalogia - Asociatia Veganilor din Romania - Association of Alternative Food Products Producers (AAFPP) - Sloboda za životinje (Freedom for animals) Slovenská vegánska spoločnosť - Humanitarno društvo Hrana za življenje - Pasiflora, Asoc. Vegetariana Canaria - Unión Vegetariana Española (UVE) - Svenska Vegetariska Föreningen (SVF) - A Better Future AB - Swissveg - Türkiye Vegan Derneği (TVD) - Vegetarian Society of the UK - ProVeg UK

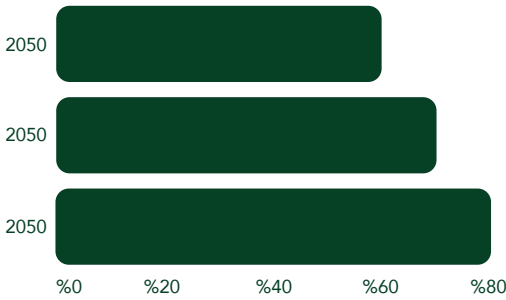
Destekleyenler

Bitki Bazlı Manifesto

YÖNETİCİ ÖZETİ

2024 Avrupa seçimleri ve seçilecek yetkililer, Avrupa Yeşil Mütabakatı ve BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH'ler) 2030 hedeflerine ulaşılması açısından hayati önem taşıyor. Bu manifestonun amacı önümüzdeki 2024 döneminde göreve gelecek yeni seçilmiş yetkililere hitap etmektir. Seçilmiş temsilciler insanları, hayvanları ve doğayı korumaya yönelik önlemler tasarlamalı ve uygulamalıdır. Mevcut AB çalışmaları, sera gazı emisyonlarını etkili bir şekilde azaltmakta yetersiz kalıyor ve iklim ile biyolojik çeşitlilik SKH'lerini erişilemez hale getirme tehdidinde bulunuyor. Seçilmiş yetkililer, tüm AB ülkelerinde sürdürülebilir bir gelecek için iddialı eylemlere öncülük ederek liderlik göstermelidir.

İhtiyaç duyulan temel politika eylemleri şunlardır:

1. Avrupa Diyetlerindeki bitkisel proteinin toplam payını 2030'a kadar %60'a, 2040'a kadar %70'e ve 2050'ye kadar %80'e çıkarmak için birbirini izleyen hedefler belirleyin.

+ Üzerinde anlaşılan hedefler etrafında, kurumlar arasında politika tutarlılığı ve koordinasyonunu sağlayın.

2. Sürdürülebilir ve sağlıklı gıdayı erişilebilir ve uygun fiyatlı hale getirin

- Ortak Tarım Politikasını**, sürdürülebilir üretimi vurgulayan ve sağlıklı beslenmeyi teşvik eden **sağlık temelli bir politikaya** dönüştürün.
- Bitki bazlı ve hayvansal gıdalar için AB KDV oranlarını** standartlaştırarak adil maliye politikası sağlayın; Üye Devletlere, sağlık ve sürdürülebilirliği teşvik ederek, bütün bitki bazlı gıdalara daha düşük veya %0 KDV oranı uygulama çabasında bulunun.
- Tarım, özellikle de çevresel etkilerin en büyük oranına neden olan hayvansal ürünlere yönelik etkili bir **karbon fiyatlandırma mekanizması** geliştirin.
- Yatırım ve Ar-Ge programları dahilinde, **sürdürülebilir bitki bazlı ürünlerin ölçeğini artırmaya öncelik vermek** için finansman değiştirin.

2. . Aşağıdakileri sağlayan iddialı bir Sürdürülebilir Gıda Sistemleri Çerçevesini (SGSÇ) benimseyin:

Sürdürülebilir gıda sistemlerine iddialı bir tanım getirir.

Sağlıksız, karbon açısından yoğun gıdaların reklamını düzenler, sürdürülebilirlikle ilgili bilgileri tüketiciler için daha erişilebilir hale getirir ve bu ürünlerin tanıtımını sınırlandırır.

Perakendecileri sürdürülebilir gıda sistemleri önünde bir darboğaz olarak kabul ederek, sağlıklı ve sürdürülebilir gıda kaynaklarından kaynaklanan süpermarket satışlarının payının artırılmasına yönelik ulusal düzeyde hedefler oluşturmayı amaçlar.

Bitki bazlı gıdaların kamu alımlarındaki rolünü vurgulayarak gıdada dönüşümün zeminini hazırlar

Bitki bazlı gıda sektörünün eşit şartlar altında gelişmesini ve birbirine çelişen ulusal etiketleme ve adlandırma kuralları tarafından engellenmemesini sağlar.

4. Sürdürülebilir ve sağlıklı gıda üretimini teşvik ederken adil bir geçişin sağlanmasını benimseyin

Bitki bazlı gıda üreten çiftçilere verilen desteği artırın ve sürdürülebilir uygulamaları ödüllendirin.

Uyum Fonlarından daha yüksek bir pay tahsis edin ve çiftçilerin geçişini desteklemek için Adil Geçiş Mekanizması geliştirin.

Mevcut AB politikaları sürdürülebilir gıda sistemleri için neden işe yaramıyor?

- Raporlar çevre ve sağlık üzerindeki olumsuz etkileri göstermektedir.
- Mevcut politika beslenme dengesizliklerini ve aşırı et tüketimini körüklemektedir.
- Gıda, yüksek et tüketimi nedeniyle vatandaşların ekolojik ayak izine en büyük katkıyı sağlamaktadır.
- Et üretimi %80 artarken bakliyat gibi bitkisel proteinlerin üretimi 1960'lerden bu yana azaldı.
- AB tarım sektörü, sürdürülebilirliği geliştirmek amacıyla diğer sektörlerde halihazırda uygulanan kirleten öder prensibini takip etmemektedir.

BİTKİ BAZLI DÖNÜŞÜM İÇİN AB POLİTİKASININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Bitki bazlı beslenmenin kusurlu gıda sistemlerimize çözüm sunduğuna inanıyoruz çünkü:

- Bitki bazlı beslenmeye geçiş, iklim değişikliğinin azaltılması, sağlık, gıda güvenliği ve tarımsal dayanıklılık açısından kilit öneme sahiptir.
- Diyet değişiklikleri AB stratejileri (Tarlardan Sofraya, Biyoçeşitlilik, Kanseri Yenmek, Gıda Güvenliğinin Öncüleri) tarafından tanınmaktadır.
- Diyet değişiklikleri, Avrupa Akademileri'nin (SAPEA) 2023 Politika Politikalarına Yönelik Bilim Tavsiyeleri tarafından desteklenmektedir.

Sağlam kanıtlara dayalı sağlam politika

Tüm referanslarımızı belgenin sonunda bulunan bilimsel temelli manifestoda bulabilirsiniz.

EVU, Avrupa çapında bitki temelli çıkarları temsil eden 46 derneğin şemsiye kuruluşudur.

Bizi takip edin: @euroveg & www.euroveg.eu

Bitki Bazlı Manifesto

Giriş

Yaklaşan 2024 Avrupa Parlamentosu ve Komisyonu seçimleri ve seçilecek yetkilileri, bizi Avrupa Yeşil Anlaşması ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH'ler) tarafından belirlenen 2030 hedeflerinin bitiş çizgisine doğru götürecektir. Seçilenler insanları, hayvanları ve doğayı koruyacak hafifletme ve uyum tedbirlerinin tasarlanması ve uygulanmasından sorumlu olacak.

Avrupa Birliği'nin (AB) mevcut çabaları, sera gazı emisyonlarının (SGE) azaltılması¹ konusunda yetersiz görülüyor, mevcut çabalar iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik ile ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşamayacak kadar uzaklaşmış durumda². Bu nedenle, yeni seçilen politikacılar ve yetkililer gerçek bir liderlik sergilemeli ve tüm AB üye ülkelerinde sürdürülebilir bir geleceğe yönelik daha iddialı ve uyumlu eylemler gerçekleştirmelidir.

Bu zorlukların üstesinden gelmenin, hem ekolojik hem de insan refahını sağlamanın merkezinde, gıda sistemlerimizi radikal bir şekilde dönüştürmeye yönelik acil ihtiyaç yatmaktadır. Gıdayı üretme, dağıtma ve tüketme şeklimiz çevreyi önemli ölçüde etkiliyor ve sera gazı emisyonlarının, ormansızlaşmanın ve biyolojik çeşitlilik kaybının büyük bir kısmına neden oluyor. AB politika yapıcılarını bunu değiştirme gücüne ve bununla birlikte sorumluluğa da sahip! Gıda sistemlerimiz, insan sağlığını iyileştirirken ve çiftçileri desteklerken daha ileri çevresel hedeflere yönelik olarak tasarlanabilir. Avrupa Vejetaryen Birliği (EVU), mevcut toplumsal ve politik manzara bağlamında mevcut politikaları entegre ederek, yalnızca 2030 hedeflerine ulaşmak için değil aynı zamanda 2050 Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için de gıda sistemlerimizi dönüştürebilecek bir dizi bilime dayalı önlem önermektedir. Ayrıca insan, hayvan ve gezegen sağlığını iyileştirmek ve korumak için gerekli bileşenleri içeren bütünsel bir çerçeve öneriyoruz.

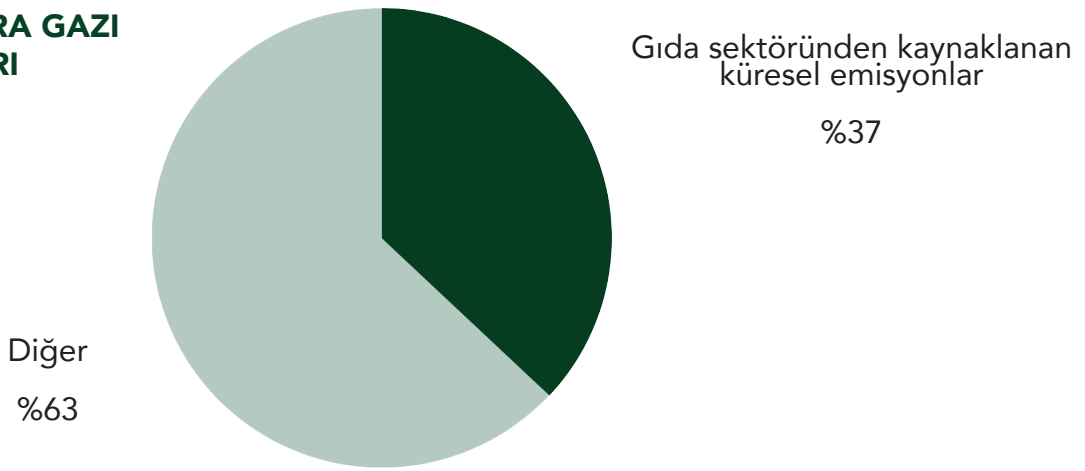
Sürdürülebilir Gıda Sistemleri

Daha fazla bitki bazlı beslenmeye geçiş, iklim değişikliğini hafifletirken aynı zamanda insan sağlığını iyileştirme ve gıda sisteminin dayanıklılığına ve gıda güvenliğine katkıda bulunma konusunda önemli bir strateji olarak kabul ediliyor^{3,4}. Bu beslenme değişikliği, AB Tarladan Çatala Stratejisi⁵, Biyoçeşitlilik Stratejisi⁶, AB Kanseri Yenme Planı⁷ ve AB Gıda Güvenliğinin Öncüleri⁸ tarafından kabul edilmiş ve Avrupa Akademileri (SAPEA)⁹ tarafından hazırlanan 2023 Politika Bilim Tavsiyeleri tarafından tavsiye edilmiştir. Ancak böyle bir değişim, üretim ve tüketim kalıplarımızda, sağlam bir AB düzenleyici çerçevesi tarafından desteklenmeye ihtiyaç duyan derin değişiklikleri gerektirmektedir.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'ne (IPCC) göre tarım sektörü, küresel sera gazı emisyonlarının %23'ünden sorumludur ve gıda sisteminin tamamı %37'ye kadar çıkmaktadır¹⁰. İnsan tüketimine yönelik hayvansal ürünlerin üretiminin küresel kalorilerin yalnızca %20'sini¹³ sağlamasına rağmen, tarımdan kaynaklanan sera gazı emisyonlarının %72-78'inden¹¹ sorumlu olduğu tahmin edilmektedir; bazı araştırmalar, hayvansal tarımın toplam küresel emisyonlarının %20'ye¹² ulaştığını ortaya koymaktadır. Tüm fosil yakıtların kullanımı durdurulsa bile gıda sektörü, Paris Anlaşması'nın küresel ısınma limitleri dahilinde kalmak için emisyon bütçesinin %81'ine kadarını kullanmaktan tek başına sorumlu olabilir^{14,15}. Üstelik mevcut tüketim ve üretim kalıplarının azalmadan devam etmesine izin verilirse iklim etkilerinin 2050 yılına kadar neredeyse iki katına çıkması bekleniyor.¹⁶ AB'de tarım emisyonları tüm sera gazı emisyonlarının %10'undan fazlasını temsil ediyor ve hayvancılık üretimi de bunun %70'inden¹⁷ sorumlu. Ancak hayvan yemi üretimi ve arazi kullanımı değişikliği de dikkate alındığında, hayvancılık sektöründen kaynaklanan emisyonlar tek başına AB'nin genel sera gazı emisyonlarının %17'sini¹⁸ temsil ediyor.

KÜRESEL SERA GAZI EMİSYONLARI

Küresel olarak tarım yapılabilen arazilerin üçte biri hayvancılık ve yem üretimi için kullanılıyor.¹⁹ Tarım, biyolojik çeşitlilik kaybının ve ormansızlaşmanın ana nedeni olarak belirlenmiş ve bu etkinin %78'e kadarının yalnızca hayvancılık üretiminden kaynaklandığı tespit edilmiştir.²⁰ Ayrıca tarım, okyanuslar, nehirler ve göllerdeki²¹ ölü bölgelerin temel nedenidir; FAO, hayvancılığı toprak erozyonunun ana suçlusu olarak kabul etmektedir²². AB'de arazinin %40'ı tarım için kullanılıyor; hayvan üretimi ve yem üretimi ise arazi kullanımının %71'ini oluşturuyor²³. Ayrıca AB'de tüketilen gıdanın üretimi için gerekli olan arazinin önemli bir kısmı da AB sınırlarının dışında bulunmaktadır²⁴. Bu, mevcut üretim ve tüketim alışkanlıklarımızı karşılamak için ihtiyaç duyulan neredeyse Birliğin tamamı büyüklüğünde bir alana denk geliyor. JRC'nin 2023 tarihli bir araştırmasına göre, 2010 ile 2021 yılları arasında Avrupalıların diyetlerinin karbon ayak izi %18 arttı; bu, %40'ı aşan toplam ayak izi artışının en büyük dilimini temsil ediyor. Hayvansal ürün tüketiminin yalnızca %25'ini değiştirerek daha dengeli bir beslenmenin uygulamaya konulması, bu ayak izini %10'un üzerinde azaltabilir, ayrıca emisyonları ve arazi kullanımını azaltabilir²⁵.

Gıda üretiminden kaynaklanan emisyonların olağan iş senaryosu altında artması beklenirken, bitki bazlı bir beslenme düzeninin benimsenmesinin 2050 yılına kadar sektördeki emisyonları 2007 yılına kıyasla %55 oranında ve beslenmeye bağlı ölümleri yılda 8,1 milyon ölüm oranında azaltabileceği tahmin edilmektedir²⁶.

IPCC'ye göre, bitki temelli beslenmeye ne kadar yönelirsek gezegenimiz de o kadar iyi olacak. Tamamen bitki bazlı beslenmeye geçişin küresel çapta azaltım potansiyeli yılda 8 Giga ton (Gt) CO2 emisyonuna eşdeğerdir²⁷. Karşılaştırma yapmak gerekirse, AB yılda yaklaşık 3,3 Gt emisyon üretiyor. Bu, gıda sistemimizi dönüştürmenin, tüm AB'nin ürettiği tüm yıllık emisyonlara eşdeğer küresel emisyonları neredeyse 3 kat azaltma potansiyeline sahip olduğu anlamına geliyor. Üstelik bu, bugün halihazırda mevcut olan teknolojiyle de başarılabilir; ancak mevcut politikalarımızda derin bir değişiklik olmadan bu mümkün olmayabilir.

Acilen, birden fazla ihtiyacı karşılayan ve kimseyi geride bırakmayan bir gıda sistemine geçişe ihtiyacımız var. AB'nin tarım, sağlık, çevre ve iklim politika ve düzenlemelerinde daha fazla bitki bazlı üretim ve tüketime öncelik vererek daha dayanıklı, sürdürülebilir, sağlıklı ve eşitlikçi bir gıda sistemi inşa edebiliriz. Bu manifestoda, daha fazla bitki bazlı bir gıda sisteminin tüketicilere, çiftçilere, yatırımcılara, yenilikçilere ve işletmelere kadar herkese nasıl hizmet verebileceğini ifade ediyoruz. Daha fazla bitki bazlı beslenmeye geçiş, birçok soruna yönelik bir çözümü temsil ediyor. Gıda için arazi kullanımını azaltabilir, böylece doğanın restorasyonu, karbon tutulması ve biyolojik çeşitliliğin geri kazanılması için acil olarak ihtiyaç duyulan alanı serbest bırakabilir ve insan sağlığına önemli faydalar sağlarken aynı zamanda sera gazı emisyonlarını ve su kullanımını büyük ölçüde azaltma potansiyeline sahiptir. İklim değişikliğiyle mücadelede sihirli değnekler yoktur; ancak elimizdeki en yakın şey gümüş çatallarımız olabilir.

Gıda Güvenliği

Son yıllarda politika yapımcıların gıda güvenliğine ilişkin zorluklarla ilgilenmeleri, Avrupa'da dayanıklı, geleceğe yönelik gıda sistemleri yaratmanın acil ihtiyacını ortaya çıkardı. Aşırı hava koşulları ve kuraklık gibi iklim değişikliğinin artan etkileri, bildiğimiz gıda üretimini tehdit ediyor. Tedarik zincirlerinin COVID19 salgını ve Ukrayna'daki savaş nedeniyle bozulması, gıda sistemlerimizin kırılabilirliğini daha da ortaya çıkardı.

Ancak AB'nin gıda güvenliğini artırmaya yönelik attığı adımlar, gıda sistemimizin tarihsel risklerini ve zayıflıklarını daha da artırmış ve sürdürülebilirlik çabalarını sekteye uğratmış olabilir. Bilim insanları, OTP'deki çevresel kriterlerin istisnalarından sürdürülemez üretimi desteklemeyi amaçlayan mali paketlere kadar AB'nin tepkilerini eleştirdi^{28,29,30}. Gıda üretimini artırmak için çevre düzenlemelerini geri almak krizi çözümüyor. Tam tersine, gelecekteki şoklara dayanıklı, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme sağlayan güvenilir bir gıda sisteminin yaratılmasının daha da raydan çıkması riskiyle karşı karşıyadır. IPCC'ye göre iklim değişikliği gıda güvenliğinin dört sütununu da olumsuz etkiliyor: bulunabilirlik, erişim, kullanım ve istikrar. Alternatif olarak, sürdürülebilir üretimin iki katına çıkarılması, tarım politikasının yeşilleştirilmesi³¹ ve daha fazla bitki bazlı beslenmeyi destekleyen talep yönlü önlemlerin hızlandırılması, daha dayanıklı ve krize dayanıklı bir gıda sistemi yaratabilir³².

Aslında gıda güvensizliği, gıda arzının yetersizliğinden kaynaklanmıyor. Eşit olmayan dağılım, verimsiz kaynak kullanımı ve israftan kaynaklanmaktadır. Bu, EAT-Lancet Komisyonu³³, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP)³⁴ ve IPCC³⁵ dahil olmak üzere çeşitli uzman kuruluşlar tarafından kanıtlanmıştır. Hepsi, eğer hayvansal protein alımını azaltarak ve daha fazla bitki temelli beslenmeye yönelerek beslenme alışkanlıklarını önemli ölçüde değiştirirsek, mevcut gıda üretiminin 10 milyarlık küresel nüfusu sağlıklı bir beslenmeyle beslemeye yeterli olduğu sonucuna vardı.

Bitki bazlı beslenmeye geçiş, tarım için küresel arazi kullanımını %75'e kadar azaltabilir.³⁶ Arazi kullanımındaki bu büyük azalma, otlatma ve yem bitkilerinin yetiştirilmesi için kullanılan arazilerin azalması sayesinde mümkün olacaktır. Avrupa'daki çoğu ülkede tahıl üretiminin üçte birinden azı insan tüketimi için kullanılıyor.³⁷ SAPEA'ya göre hayvansal ürünlerden 1 kg protein üretmek için 80 kg yem gerekiyor.

Bitki bazlı beslenmeye geçiş, tarım için küresel arazi kullanımını %75'e kadar azaltabilir.

Bu yemin önemli bir kısmı insanlar için sindirilemez olsa da, en önemlisi otlaklardan elde edilen otlar, küresel düzeyde, 1 kg et üretmek için insanı besleyebilecek 3,1 kg mahsul kullanılıyor. Bu nedenle, insan gıdası için insanların yenilebilir tahıllarıyla hayvan yetiştirmek verimsiz bir süreç olabilir.^{38,39} Trofik zincirde yukarıya doğru ilerledikçe enerjide giderek artan bir kayıp olur. Hayvan yeminin besinsel enerji verimliliği düşüktür; bir hayvana verilen kalorilerin yalnızca %2-25'i insan tüketimi için kaloriye dönüştürülür.⁴⁰ Değerler protein verimliliği için benzerdir. Bakliyat ve tahıllar ise her iki kriterde ve enerji kullanımında en yüksek puanı alarak gıda güvenliğinin artmasına katkıda bulunuyor.⁴¹

Bu nedenle, gıda güvenliği tartışmasında politikaları bilimsel önerilerle uyumlu hale getirmek, sürdürülebilir ve dayanıklı üretim yöntemlerini ve tüketim alışkanlıklarını teşvik etmek önemlidir.

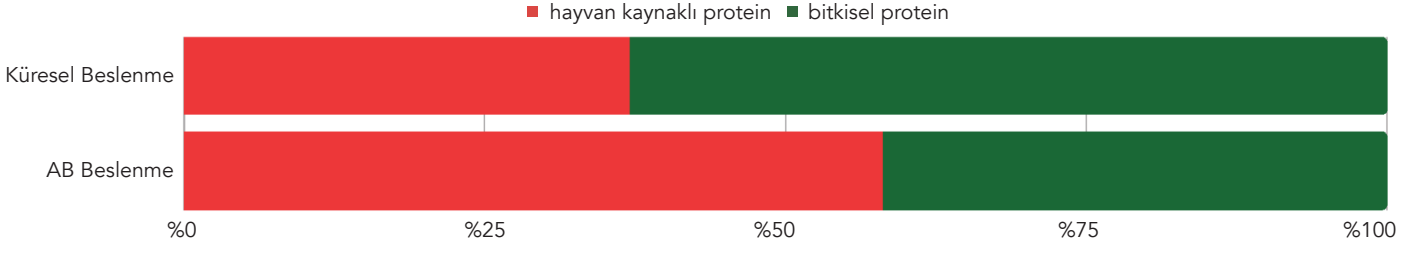
2050'YE KADAR HER ON YIL İÇİN BİTKİ PROTEİNİ HEDEFİ

Avrupa Diyetlerinde bitkisel proteinin toplam payını artırmak için ardışık hedefler belirleyin: Bilimin öncülüğündeki tavsiyeler doğrultusunda 2030'a kadar %60, 2040'a kadar %70 ve 2050'ye kadar %80.

AB'de et üretimi 1960'lardan bu yana %80 oranında artarken, bakliyat gibi önemli bitkisel protein kaynaklarının üretimi azaldı ve şu anda tarım arazilerinin yalnızca %2'sini temsil ediyor.^{42,43} Aslında AB, 76 milyon sığırdan elde edilen neredeyse 7 milyon ton sığır etiyle karşılaştırıldığında, yılda yaklaşık 4 milyon ton bakliyat üretiyor.^{44,45}

Sığır etinin iklime en fazla zarar veren ve kaynak açısından en yoğun et olduğu görüldüğünden bu durum özellikle endişe vericidir.⁴⁶ Gerçekten de, eğer sığırlar bir AB Üye Devleti'ni oluştursaydı, nüfus açısından ikinci en büyük sığır olurdu.

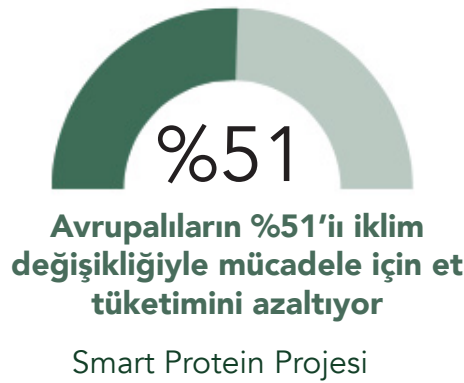
Bu üretim eğilimleri Avrupalıların diyetlerine de yansıyor. Şu anda küresel bitkisel protein tüketiminin hayvansal protein tüketimine oranı %63 ila %37 arasındadır.⁴⁷ Ancak AB'de bu değer tersine dönüyor; protein alımının yaklaşık %58'i hayvansal ve yalnızca %42'si bitkisel proteinden oluşuyor.⁴⁸ Bu, ciddi çevresel ve sağlık etkileri olan hayvansal proteinin aşırı tüketimini göstermektedir. Avrupalılar kişi başına yılda 70 kg et⁴⁹, 24 kg balık⁵⁰ ve yaklaşık 110 kg süt ürünü⁵¹ tüketiyor. Buna karşılık, EAT-Lancet gezegensel sağlık diyeti yıllık maksimum yaklaşık 10,5 kg yağsız et ve 10,5 kg balık alımını önermektedir. Bu arada çok az bakliyat, meyve, sebze, kuruyemiş ve tam tahıl tüketiyoruz.⁵² EAT-Lancet gezegensel diyetinin sağlık ve sürdürülebilirlik için ayda en az 2,2 kg tavsiye ettiği göz önüne alındığında, bakliyat tüketimi kişi başına yılda 4 kg'dan az olacak şekilde özellikle düşüktür.^{53,54}

Bu beslenme dengesizlikleri sadece yüksek çevresel değil, aynı zamanda yüksek sağlık ve ekonomik maliyetlere de neden oluyor. Küresel Hastalık Yükü'ne göre AB'de yılda neredeyse 1 milyon ölüm, yetersiz beslenmeden kaynaklanıyor⁵⁵; bu da yaklaşık 5 ölümden 1'ini temsil ediyor⁵⁶. Bu, daha fazla bitki bazlı beslenmeye geçişin küresel ölüm oranlarını, sağlık bakım maliyetlerini ve üretkenlik kaybını azaltabileceğini gösteren bilimsel görüş birliğiyle uyumludur^{57, 58, 59, 60}. Aslında, tüketimin EAT-Lancet tavsiyeleriyle uyumlu hale getirilmesi, küresel ölümleri 11 milyon azaltabilir⁶¹; diğer çalışmalar, tamamen bitki bazlı beslenmenin yılda 8 milyon hayat kurtarma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koyuyor⁶². Ayrıca, dönüm noktası niteliğindeki bir SAPEA raporu, Avrupa Komisyonu'na, et ve süt ürünleri tüketimini sınırlamanın, özellikle tüketimin yüksek olduğu zengin ülkelerde, iklim değişikliğini hafifletmek, biyolojik çeşitlilik kaybını durdurmak, obeziteyi azaltmak ve kronik bulaşıcı olmayan hastalıklar ile mücadele etmek için çok önemli bir strateji olduğu konusunda geniş bir fikir birliği olduğu tavsiyesinde bulunuyor.⁶³

Bu gerçeklere ilişkin artan farkındalık, bitki bazlı ürünlerde enflasyonun düşürülmesi yoluyla sağlanan mali teşviklerle birleştiğinde⁶⁴, zorlu gıda ortamına rağmen Avrupalı tüketicilerin yeme alışkanlıklarını değiştirmeye başlamasıyla sonuçlandı.

Bitki bazlı süt alternatifleri halihazırda AB süt pazarının %11'ini temsil ediyor.⁶⁵ 2018 ile 2020 yılları arasında bitki bazlı ürünlerin satış değeri %49⁶⁶ arttı ve AB Horizon tarafından finanse edilen Akıllı Protein Projesi'ne göre Avrupalıların en az %51'i et tüketimini azaltıyor⁶⁷, Eurobarometer tarafından da önemli değerler bulundu.⁶⁸ Almanya'da et tüketimi kayıtların başlamasından bu yana en düşük miktara gerilerken, Hollanda'da 2019'dan bu yana %13'ün⁷⁰ üzerinde bir düşüş yaşandı.

Bununla birlikte, SAPEA'nın belirttiği gibi, AB'de çevresel hedeflerin karşılanması için gerekli olan hayvansal ürünlerin tüketiminde anlamlı azalmaların önemli düzeyde temel gereksinimlere bağlı olmasına rağmen, ne AB ne de Üye Ülkeler hayvansal protein alımını azaltmaya yönelik somut politika adımları atmıyor.⁷¹ politika müdahalesi. Hollanda⁷², Almanya⁷³ ve Fransa'nın⁷⁴ bitkisel protein üretimini artırmaya yönelik kendi stratejik planlarını zaten başlattıklarını belirtmekte fayda var. Ancak hayvansal protein tüketimini veya üretimini azaltmaya yönelik herhangi bir hedef belirlemediler.

Avrupa Diyetlerinde bitkisel proteinin toplam payını artırmak için ardışık hedefler belirleyin: Bilimin öncülüğündeki tavsiyeler doğrultusunda 2030'a kadar %60, 2040'a kadar %70 ve 2050'ye kadar %80. Bu hedefler, 2030 yılına kadar AB'deki protein oranı tüketiminin küresel düzeylerle uyumlu hale getirilmesi ve 2050 yılına kadar gerekli et alımının azaltılması için temellerin atılması anlamına gelecektir. Greenpeace Avrupa, EAT-Lancet gezegensel sağlık diyetini temel alarak AB hedefine ulaşmak için şunu hesapladı: 2050 yılına kadar iklim hedeflerine göre Avrupalıların et tüketimini yaklaşık %80 oranında azaltarak haftada maksimum 300 grama indirmeleri gerekiyor.⁷⁵

Protein tüketimine yönelik spesifik hedeflerin belirlenmesi, SAPEA⁷⁶ ve Avrupa Çevre Ajansı (EÇA)⁷⁷ gibi önde gelen bilimsel uzmanların çağrılılarıyla uyumludur. Ayrıca, bu tür hedefler, çiftçiler, üreticiler ve yatırımcılar için daha net bir yol haritasını çizerek, Avrupa Sayıştay'ının kirleten öder ilkesinin tarıma uygulanması yönündeki taleplerini ve adil geçiş genel hedefini karşılama konusunda AB'ye destek olabilir. Kârlılığınızı korurken çevresel maliyetleri azaltın. Bu hedefe ulaşmak için atılacak önemli adımlardan biri, AB Bitki Bazlı Protein Stratejisinin geliştirilmesi olabilir. İkincisi, et tüketimini artırmanın yanı sıra hayvancılık üretimine yönelik desteğin artırılması riskini taşıyan mevcut Protein Stratejisinden daha odaklı ve hedefli olmayı hedeflemelidir.

Hedefler aynı zamanda OTP, Protein Stratejisi, Sürdürülebilir Gıda Kanunu ve Toprak Kanunu, Yeşil İddialar, Etiketleme ve finansman programları gibi tarım üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olan politikaların geliştirilmesine de rehberlik edecektir. **Bu nedenle, üzerinde anlaşılan hedefler etrafında dosyalar ve kurumlar arasında politika tutarlılığı ve koordinasyonuna açık bir ihtiyaç vardır. EÇA tarafından da kabul edildiği gibi, AB'nin mevcut gıda politikası yelpazesi, politika hedefleri arasındaki tutarsızlık nedeniyle tüketicilere, çiftçilere, üreticilere, perakendecilere ve yatırımcılara karışık sinyaller gönderiyor.**⁷⁸

SÜRDÜRÜLEBİLİR VE SAĞLIKLI GIDALARI ERİŞİLEBİLİR VE KARŞILANABİLİR HALE GETİRİN

Sürdürülebilir ve sağlıklı gıda seçimini en kolay ve en doğal seçim haline getirin 🍌

Gıda fiyatları tüketim kararlarımızı şekillendirmede önemli bir rol oynamakta ve gıda ortamlarının en önemli unsuru olabilmektedir. Avrupalı tüketiciler arasında yapılan bir anket, fiyatın sürdürülebilir gıda seçimlerinin önündeki temel engel olduğunu ortaya çıkardı.⁷⁹ Fiyatlandırmanın teşvik ve caydırıcı olarak kullanılması da SAPEA'nın önemli bir tavsiyesidir. Son raporunda da belirtildiği gibi, AB'nin sağlıklı ve sürdürülebilir gıda tüketimi hedeflerine ulaşabilmesi için, sağlıksız ve sürdürülemez beslenmeye katkıda bulunan ürünlerin, özellikle hayvansal ürünler ve şeker oranı yüksek ürünlerin daha pahalı olması gerekiyor.⁸⁰

Ayrıca Avrupa Sayıştayı, 16/202 sayılı Özel Raporunda AB tarım sektörünün şu anda kirleten öder ilkesine uymadığını eleştirdi. "AB harcamalarının yarısı, ancak çiftlik emisyonları azalmıyor"⁸¹ başlığını taşıyan rapor, akademisyenler^{82,83} ve STK'ların⁸⁴ çağrılarını yineleyerek dış maliyetlerin veya dışsallıkların sektörün piyasa fiyatlarına yansımaları ihtiyacını vurguluyor. Aslında bu, Avrupa Komisyonu'nun ilk kez 1985 yılında kirleten öder ilkesinin tarıma uygulanması çağrısında bulunmasıyla birlikte tarımda tekrarlanan bir sorun olmuştur.⁸⁵

Eurogroup for Animals tarafından yaptırılan son tahminlere göre, AB'de aşırı hayvan yemi tüketiminin dışsal çevresel maliyeti yılda 358 milyar Euro olarak hesaplanıyor. Sağlık, sosyal ve hayvan refahı etkileri dahil edildiğinde, AB hayvan yemi tüketimine atfedilen toplam dış maliyet 1.455 milyar Euro'ya kadar ulaşabilir.⁸⁶ Dolayısıyla hayvansal gıda tüketimi, Avrupa diyetlerinin toplam dışsal etkilerinin yaklaşık %80'ini oluşturmaktadır.⁸⁷

Gıda ortamları, tüketicilerin gıdayı edinme, hazırlama ve tüketme konusundaki kararlarını vermek için gıda sistemiyle etkileşime girdiği fiziksel, ekonomik, politik ve sosyo-kültürel bağlamdır. Tüketici seçimini etkileyen faktörler arasında pazarlama ve reklam, promosyon teklifleri, gıda bulunabilirliği ve fiyatı, süpermarketlerdeki mekansal düzen ve çok daha fazlası yer alır.

- Seçim Yanılsaması, BEUC, 2023

Halihazırda sanayi maliyetlerinin önemli bir kısmı topluma yansıtılmakta, bu da fiyatların düşmesine ve dolayısıyla daha fazla hayvansal bazlı gıda tüketmeye yönelik teşviklere yol açmaktadır; buna ek olarak, mevcut AB mali ve finansman politikaları sıklıkla iklimimize ve çevremize zararlı olan hayvan bazlı gıdaların daha yüksek düzeyde alınmasını teşvik etmektedir. **Bir sonraki Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu'nun, daha sürdürülebilir seçenekleri daha uygun fiyatlı ve erişilebilir hale getirmek amacıyla gıda fiyatlarını doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen önlemlere ilişkin kapsamlı bir inceleme uygulaması gerekiyor. Bunu OTP, KDV, karbon vergileri ve finansman programlarındaki mevcut ve yeni politika araçlarını kullanarak yapmak için çeşitli fırsatlar bulunmaktadır.**

Sağlığı ve sürdürülebilirliği teşvik eden bir Gıda Politikası olarak Ortak Tarım Politikası (OTP)

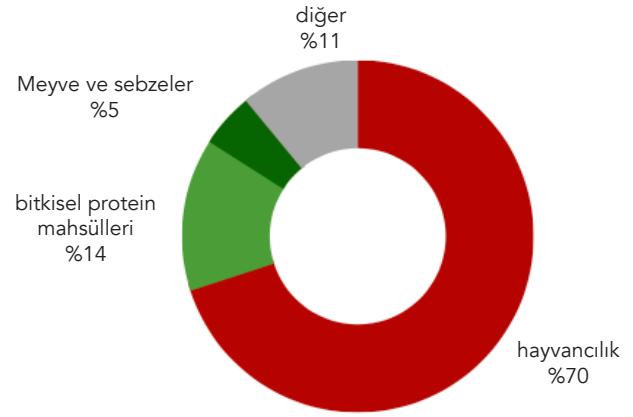
AB'nin toplam bütçesinin üçte birini temsil eden önemli mali etkisi göz önüne alındığında, OTP'nin AB'nin gıda sistemi, çevre, insan sağlığı ve çiftçilerin geçişi üzerinde büyük bir etkisi vardır. Aynı zamanda çeşitli Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine katkıda bulunma konusunda da önemli bir potansiyele sahiptir.⁸⁸ **OTP'nin Tek Sağlık ilkesi çerçevesinde bir politikaya dönüştürülmesi, sürdürülebilir üretim uygulamalarına öncelik verilmesi, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenmenin teşvik edilmesi bu nedenle büyük önem taşıyor.**

Sayıştay Özel Raporu'nun tespit ettiği gibi, OTP'nin birbirini izleyen reformları, Avrupa'da tarımı iklim ve çevre korumasıyla uyumlu hale getirmekte başarısız oldu. Bu duraklama, tarımsal emisyonların %80'inden sorumlu olmasına rağmen hayvancılık sektörüne yönelik iddialı önlemlerin ve hedeflerin bulunmamasına bağlanabilir. Aslında OTP bütçesinin yarıdan fazlası yalnızca hayvancılık sektörünü sübvansede ediyor olabilir.⁸⁹ Ayrıca, olumsuz etkileri belgeleyen önemli kanıtlara rağmen, politika kapsamında çeşitli önlemler uygulanmaya devam etmektedir:

Çiftliğin büyüklüğüne dayalı temel gelir desteği, küçük ve orta ölçekli çiftliklerin pahasına büyük yoğun üretimi, tek ürünlü tarımı ve yoğun hayvancılık üretimi de dahil olmak üzere diğer sürdürülemez uygulamaları teşvik etmektedir. Bu yaklaşım eşitsizlikleri daha da artırıyor; çünkü AB'deki çiftçilerin yalnızca %20'si ödemelerin %80'ini alıyor ve bu da desteğin azınlıktaki çiftçiler arasında yoğunlaşmasına yol açıyor.⁹⁰ Başka bir Sayıştay raporunda da vurgulandığı gibi, bu sistem pek çok çevre ve iklim kaygısını gidermeye uygun olmadığı gibi, yaşayabilir çiftlikleri desteklemenin en etkili yolu da değil.⁹¹ Üstüne üstlük, üretkenlik üzerinde istenen etkiyi yaratmaz ve hatta daha küçük çiftlikler üzerinde olumsuz etki yaparak mali yıkımlarını ve çöküşlerini hızlandırabilir.⁹² Bu nedenle, bu sistemi ödüllendirici "kamu yararı primleri" ile değiştirmeye, yani yalnızca iklim hedeflerinin karşılanmasına ve sağlık yükünün azaltılmasına katkıda bulunan **sürdürülebilir ürünlerin üretiminin desteklenmesine çağrıda bulunuyoruz.**

Birleşik gelir desteği (BDT), tarımsal üretimi sürdürülebilir bitkisel üretime yönlendirmek için büyük bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, mevcut uygulaması, BDT'nin toplam bütçesinin %70'ini alan sürdürülemez tarımın, yani hayvancılık üretiminin teşvik edilmesine büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır.⁹³ BDT, hayvancılığın yanı sıra protein mahsullerine ve meyve ve sebzelere de ödeme yapabilir; ancak bu pay şu anda düşük olup yalnızca %14'ü protein mahsullerine ve %5'i meyve ve sebze sektörüne ayrılmıştır.⁹⁴ Daha sürdürülebilir ve çevre dostu tarım uygulamalarını teşvik etmek için bu aracın kullanımında köklü bir değişiklik yapılması zorunludur. Sürdürülebilir bitkisel üretimi tercih eden çiftçilerin ödüllendirilmesi büyük önem taşıyor; bu da hayvancılık desteğinin aşamalı olarak durdurulmasını ve BDT'nin gıda amaçlı proteinli bitkiler ile meyve ve

MEVCUT BDT TOPLAM BÜTÇESİ

Birleşik gelir desteğine benzer şekilde, eko-programlar Birlik ve Üye Devletler için muazzam bir potansiyel barındırmaktadır ve bu nedenle sürdürülebilir tarım uygulamalarını yönlendirmek için tamamen kullanılmalıdır. Ancak ulusal otoriteler tarafından tasarlanan bu hedeflerin düzeyi bir Üye Devletten diğerine büyük farklılıklar göstermektedir. Daha sonra, sürdürülebilir tarım uygulamalarına yönelik bütünsel geçişlerden ziyade esas olarak marjinal iyileştirmelere yol açıyorlar.⁹⁵ **Mahsul rotasyonu ve çeşitlendirmesine ilişkin eko-programlar daha da güçlendirilmelidir.**

Şu anda, Ulusal Stratejik Planlarda (USP'ler) hayvancılık ve süt ürünleri uygulamalarını dönüştürmeye yönelik spesifik aşamalı sonlandırma politikalarının bulunmaması, Avrupa Komisyonu tarafından da vurgulandığı gibi büyük bir endişe kaynağıdır.⁹⁶ Yalnızca Lüksemburg, hayvan yoğunluğunun azaltılmasına yönelik bir hedef belirlemiştir ve bu hedef, ilk 3 yıl içinde en az %15'lik bir azalmayı amaçlamaktadır.⁹⁷ **Yukarıda belirtilen somut protein tüketimi hedeflerinin yanı sıra genel sürdürülebilirlik ve sağlık hedefleri de USP'ler tarafından desteklenmelidir.**

➤ AB tarım ürünlerinin tanıtımı aynı zamanda tüketicileri belirli gıdaları satın almaya teşvik eden önemli bir politikayı da temsil ediyor. Önceki çerçevenin uygulama raporuna göre, tanıtım politikası ile AB iklim ve çevre politikaları arasındaki uyum düzeyi ürün türlerine, üretim yöntemlerine ve pazarlara göre farklılık gösteriyor. Aslında AB, 2014-2019 yılları arasında hayvansal ürünlerin tüketimini teşvik etmek için neredeyse 200 milyon Avro harcamış olabilir.⁹⁹ Yalnızca 2023 yılında Komisyonun tarımsal gıda ürünlerini tanıtmak için yaklaşık 200 milyon Euro harcaması bekleniyor¹⁰⁰, ancak meyve ve sebzelere yalnızca yaklaşık 20 milyon Euro ayrıldı¹⁰¹. Bu, iklim ve sağlık hedefleriyle tutarsızdır. Olumsuz sağlık etkileri veya yüksek iklim etkileri olan gıda ürünlerinin tanıtımına hiçbir kamu parasının harcanmaması gerektiğine inanıyoruz. **Bu nedenle, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenmenin desteklenmesini ana hedef olarak belirleyen tanıtım politikasında tutarlılık çağrısında bulunuyoruz.**

Avrupa tarım sistemlerini etkileyen mevcut kriz göz önüne alındığında, bir sonraki OTP'nin sürdürülebilir üretime yönelik iddialı reformları uygulamasını beklemek geçerli bir seçenek değildir. Almanya¹⁰² gibi bazı Üye Devletler, USP'lerini daha yeşil hale getirmek için analiz etme ve reform yapma isteklerini zaten ifade etmişlerdir. Bu fırsatların, tüm gıda sistemine fayda sağlayacak eylemlerin önünü açmak için büyük bir kararlılıkla değerlendirilmesi gerekiyor; örneğin birleşik gelir destekleri mimarisinin dönüştürülmesi, eko programların kararlılık düzeyinin artırılması ve hayvancılık yoğunluğunun azaltılmasına yönelik hedeflerin belirlenmesi. Avrupa Komisyonu tarafından 2025 yılında gerçekleştirilecek olan OTP orta incelemesi de aynı hedefleri takip etmelidir.

Adil Maliye Politikası €

Çeşitli AB üye ülkelerinde, hayvan bazlı ürünlere göre daha düşük ekolojik etkiye sahip olan bitki bazlı alternatifler hâlâ daha yüksek Katma Değer Vergisi (KDV) oranlarıyla karşı karşıyadır. Fransa, Hollanda, Portekiz, Finlandiya, Belçika ve İrlanda gibi ülkelerde bitki bazlı ve hayvansal kaynaklı süt ürünlerine eşit muamele edilmesinde bazı ilerlemeler olmasına rağmen, Almanya, İtalya, Yunanistan, İspanya, Avusturya ve Slovakya gibi diğer Üye Devletler farklı KDV oranları uygulamaktadır. Bu da bitki bazlı seçenekler için daha yüksek vergilere yol açarak piyasayı ve tüketici tercihlerini çarpıtıyor. Örneğin İtalya'da bitki bazlı süt, hayvan kaynaklı süte göre %450 daha yüksek KDV oranına tabidir.¹⁰³

+ %450

**İtalya'da bitki bazlı süt, hayvan kaynaklı süten
%450 daha yüksek bir KDV oranına tabidir**

Bu ayrımcı vergilendirme, tüketicileri daha sürdürülebilir seçimleri benimsemekten caydırmakla kalmıyor, aynı zamanda çevreye daha fazla zarar veren gıdaları da teşvik ediyor. **Sürdürülebilir bitki bazlı gıdalara erişilebilirliği artırmak ve tüketici tercihlerine saygı göstermek amacıyla, hem bitki bazlı hem de hayvan kaynaklı gıdalar için AB genelinde eşit KDV oranlarının oluşturulması büyük önem taşıyor.** Ek olarak, Üye Devletlerin bitki bazlı işlenmemiş gıdalar için indirimli veya hatta %0 KDV oranı uygulamasını teşvik etmek, sürdürülebilir ve sağlıklı beslenmeyi daha da teşvik edecektir. Ipsos 2023 raporuna göre, ankete katılan 3.000 kişinin (Almanya, Fransa ve Hollanda'da ikamet edenler) yaklaşık %60'ı, KDV sisteminin sağlıklı, sürdürülebilir gıda lehine değiştirilmesinin yanı sıra et fiyatlarının yükseltilmesi ve çiftçilere bitki bazlı ürünler üretmek için sübvansiyon verilmesinden yanaydı.¹⁰⁴

2022'de Öko-Enstitü, KDV oranlarında yapılan reformun gıda ürünleri üzerindeki etkisinin 5 AB ülkesindeki insanların gıda kalıplarını nasıl değiştirebileceğini analiz etti.¹⁰⁵ Bu raporun analizine göre, hayvansal ürünlerde (%5'ten %23'e) ve bitkisel ürünlerde (%5'ten %0'a) KDV oranlarının değiştirilmesi, sera gazı emisyonlarını 1,3 ila 3,1 milyon ton CO2 eşdeğeri kadar azaltacaktır.

Sera Gazı Emisyonlarının Fiyatlandırılması

SAPEA'ya göre, KDV önlemlerinin yanı sıra yeni girişimler arasında sağlıksız ve sürdürülemez ürünlere yönelik kademeli vergi uygulaması da yer almalı.¹⁰⁶ Bu aynı zamanda Sayıştay'ın tarım sektörünün kirlenen öder ilkesine uyması yönündeki talebiyle de uyumludur.

Tüketimi teşvik edici/caydırıcı bir mekanizma olarak karbon dışsallıklarının fiyatlandırılmasının, özellikle gelişmiş ülkelerde, gıdanın hem çevresel hem de sağlık üzerindeki etkilerini önemli ölçüde azaltmak için sürekli olarak etkili bir araç olduğu bulunmuştur.^{107,108,109} Üye Devlet ayrıcalığı olan tüketim vergisinin aksine, karbon fiyatlandırması AB'nin yetkilerinin bir parçasıdır. Örneğin, **hayvansal üretim sistemleri Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ve Karbon Sınır Ayarlama Mekanizması (CBAM) kapsamına dahil edilebilir.**

Böyle bir sistemin uygulamaya konulması halihazırda DG CLIMA tarafından incelenmektedir.¹¹⁰ **Bu nedenle, bir sonraki Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu'nu ilerlemeye ve tarıma, özellikle de çevresel etkilerin en büyük oranına neden olan hayvansal ürünlere yönelik etkili bir karbon fiyatlandırma mekanizması geliştirmeye çağırıyoruz.** Bu, sosyal olarak kabul edilebilir ve etkili olacak şekilde, gıda güvensiz nüfusları üzerindeki olumsuz etkileri önleyen ve çiftçilerin geçişlerini destekleyen tazminat mekanizmalarıyla yapılmalıdır.

Finansman Programları

AB şu anda Akıllı Protein Projesi ve Horizon 2020 'Alternatif Proteinler' çağrısı kapsamında finanse edilen ilgili girişimler aracılığıyla bitki bazlı gıda inovasyonunu desteklemektedir. Ancak sürdürülebilir protein için ayrılan 32 milyon Avro, Horizon Europe'un 95,5 milyar Avroluk devasa bütçesinin yalnızca küçük bir kısmı. Bitki bazlı protein sektöründeki önemli araştırma ihtiyaçları göz önüne alındığında, bu alandaki araştırma ve geliştirme finansmanının artırılması büyük önem taşımaktadır. Aslına bakılırsa son araştırmalar, bitki bazlı gıda teknolojilerine yönelik kamu finansmanının, hayvansal ürünlere göre 1.200 kat daha az olduğunu ortaya çıkardı.¹¹¹ 168 milyon Avro değerinde hedefli bir program uygulayan Danimarka ve kültür etine 60 milyon Avro daha yatırım yapan Hollanda gibi bazı Üye Devletler halihazırda kendi kaynaklarını bitki bazlı araştırma ve tanıtıma yatırıyor.

Bu ihtiyacı karşılamak için **AB'nin bitki temelli araştırma, yenilik ve geliştirme yatırımlarının ölçeğini acilen artırmaya öncelik vermesi gerekiyor**. Bunu başarmanın bir yolu, iklime zarar veren sübvansiyonlardan gelen fonları yeniden tahsis etmek, böylece finansal kaynakları bitki bazlı alternatiflerin büyümesini ve ilerlemesini desteklemek için yönlendirmektir. AB bunu yaparak sürdürülebilir ve çevre dostu gıda çözümlerini teşvik etme konusunda önemli ilerlemeler kaydedebilir.

AB İÇİN GÜÇLÜ BİR SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA SİSTEMLERİ YASASININ (SGSY) KABUL EDİLMESİ

İddialı bir SGSC ve ilgili yasaların benimsenmesi

EVU, Sürdürülebilir Gıda Sistemi Çerçevesinin (SGSC) geliştirilmesini, daha sürdürülebilir gıda üretimine, tüketim kalıplarına ve genel Tek Sağlık paradigmasına geçişi etkili bir şekilde hızlandıran düzenleyici bir çerçeve oluşturmak için eşsiz bir fırsat olarak görüyor. Ayrıca bu çerçevenin, çiftçilerin daha dayanıklı ve çevre dostu uygulama ve ürünlere adil geçişini desteklemedeki rolünü de vurguluyoruz. SFSF, AB'nin tarım-gıda ile ilgili politikaları arasında tutarlılığın sağlanması ve bu sektörle ilgili çevresel hedeflerin yoğunlaştırılması için çok önemli bir fırsattır.

SFSF, temel ilkeler, kavramlar ve terimler konusunda ortak bir anlayış sağlamalı ve bunları bütünsel bir çerçeveye oturtmalıdır. Buna göre, daha sürdürülebilir, bitki merkezli gıda sistemlerine geçişi teşvik etmek ve hızlandırmak için kapsamlı bir düzenleyici çerçevenin uygulamaya konması, mevcut kuralların gözden geçirilmesiyle birleştirilmelidir. Ayrıca Tek Sağlık, kirlenen öder, entegrasyon ve adil rekabet gibi ilkeleri oluşturmalı ve bunlara uymalıdır.

Adil, sağlıklı ve çevre dostu gıda sistemlerine giden yolu yönlendirmede "sürdürülebilir gıda sistemleri" tanımını birincil öneme sahiptir. Tanımın SAPEA tarafından benimsenmesini destekliyor ve teşvik ediyoruz.

”

Sürdürülebilir bir gıda sistemi, doğal çevreyi ve ekosistem hizmetlerini koruyan ve yenileyen, sağlam ve dayanıklı, ekonomik açıdan dinamik, adil, sosyal açıdan kabul edilebilir ve kapsayıcı olan tüm mevcut ve gelecekteki AB vatandaşları için düşük çevresel etkiye sahip güvenli, besleyici ve sağlıklı gıdaları sağlar ve teşvik eder.¹¹²

- SEPEA

”

SFSL'yi, bitki bazlı diyetlerin [büyük ölçüde çeşitli bitki bazlı gıdalardan - meyveler, sebzeler, bitki bazlı proteinler (baklagiller, soya fasulyesi ve kabuklu yemişler) oluşan - ve az miktarda hayvan kaynaklı gıdadan oluşan veya hayvan kaynaklı gıda içermeyen bir diyet olarak tanımlanır] **gerçek anlamda sürdürülebilir bir gıda sistemine başarılı bir geçişte önemli bir rol oynadığını kabul etmeye ve bu değişimin temelini oluşturmaya teşvik ediyoruz.**

Bu dönüm noktası niteliğindeki yasa, sağlıklı ve sürdürülebilir gıdanın bulunabilirliğini, karşılanabilirliğini ve arzu edilirliliğini ele almak amacıyla hem AB düzeyinde hem de ulusal düzeyde sonraki politika önlemleri ve müdahaleler yoluyla **gıda ortamlarının dönüştürülmesinin zeminini hazırlamalıdır**. Bu şu şekilde daha da ileri götürülebilir:

Kamu alımları: Avrupa'nın inşaat işleri, mallar ve hizmetlere yönelik hükümet harcamalarının AB GSYİH'sinin yaklaşık %14'ünü temsil ettiği ve yıllık yaklaşık 1,8 trilyon Euro'ya tekabül ettiği biliniyor. Bu, sürdürülebilirliği ve daha iyi sağlığı destekleyen gıda seçimlerini teşvik etmek için güçlü bir mekanizma oluşturur. SAPEA'ya göre bu, yiyecek hizmetlerinden kaynaklanan emisyonları azaltmak için en etkili önlem olabilir.¹¹⁴ Vejetaryen olmayan bir menü öğesinin vejetaryen bir seçenikle değiştirilmesinin, sera gazı emisyonlarını yaklaşık %30 oranında azaltacağı tahmin edilmektedir¹¹⁵. Bitkisel gıdaların uygun fiyatlı olmasıyla sağlanan tasarruf sayesinde organik, mevsimlik ve yerel ürünler gibi daha kaliteli gıdaların alımı artırılabilir¹¹⁶. Dolayısıyla bu önemli aracın aşağıdaki kişiler tarafından etkili bir

Sürdürülebilir kamu alımları en iyi uygulamalarının gerçek dünyadan örnekleri için burayı tıklayın

AB Üye Devletlerinde sağlıklı alışkanlıklar oluşturmak ve uzun vadeli davranış değişikliklerini güçlendirmek amacıyla **sürdürülebilir kamu alımları için bitki bazlı gıdalara ilişkin asgari zorunlu gerekliliklerin getirilmesi**. Sürdürülebilir kamu alımlarını oluşturmaya yönelik kriterler, sürdürülebilirliği Avrupa gıda sisteminin merkezine dahil etmek için önemli bir araçtır.

Kamu alımlarıyla ilgili toplam yiyecek ve içecek ürünleri satın alımında bitki bazlı gıdalara ayrılan bütçeye ilişkin asgari ve iddialı bir hedefin getirilmesi. Greenpeace'in EAT-Lancet diyetini temel alan analizine göre, iklim hedeflerine ulaşmak için Avrupa'da et tüketiminin 2050 yılına kadar yaklaşık %81 oranında düşmesi gerekiyor. Bu nedenle, kamusal ortamlarda gerekli beslenme değişikliklerini teşvik eden uyumlu bir bütçeleme politikası çağrısında bulunuyoruz.¹¹⁷

Tüketicilerin daha sürdürülebilir ürünler seçmesini kolaylaştırmak için gerekli bir araç olarak **şeffaf ürün bilgilerinin sunulması**. **AB, bitki bazlı gıda sektörünün gelişmesinin ve pazarlanmasının, birbiriyle çelişen ulusal etiketleme ve adlandırma kuralları nedeniyle engellenmemesini sağlamalıdır**.

OTP hakkında daha fazla bilgi sağlayarak ve önemli ortamlarda ve temel gıda ürünlerinde reklamları kısıtlayarak sağlık ve iklim üzerinde olumsuz etkileri olan sağlıksız gıdaların pazarlanmasını düzenlemek için AB'nin temelini oluşturmak üzere SGSÇ'yi teşvik etmek.

Tüm gıda sistemini kapsayan yasa, **perakendecileri sürdürülebilir gıda sistemleri önünde bir darboğaz olarak tanıyarak**, gıda tedarik zincirinin sonunu hedefleyen özel önlemleri ele almalıdır. Perakendeciler arz ve talebi harekete geçirme gücüne sahiptir ve sağlıklı ve sürdürülebilir gıdanın bulunabilirliğini ve çekiciliğini iyileştirmelidir. Ayrıca, sağlıksız ürünlerin mağazalarda göze çarpan yerlere yerleştirilmesinin yanı sıra pazarlama ve satış anlaşmalarına da kısıtlamalar uygulanmalıdır. **Hükümetler, sağlıklı ve sürdürülebilir gıdalardan yapılan süpermarket satışlarının oranını ulusal düzeyde artırmak için hedefler belirlemelidir.**

BİTKİ BAZLI GIDAYA DOĞRU ADALETLİ BİR GEÇİŞİ TEŞVİK EDİN

Adil bir geçiş sağlayarak sürdürülebilir ve sağlıklı gıda üretimini teşvik edin

Geçtiğimiz on yıllarda, iklim değişikliği politikası söz konusu olduğunda çiftçilik ve çiftçiler odak noktası ve kutuplaştırıcı bir konu haline geldi. Bir yandan artan çevresel etkilerin sorumlusu olarak görülürken, diğer yandan çözümün parçası olarak görülüyorlar. Bu bölünme siyasi bir silah olarak kötüye kullanılmış, yanlış bilgilendirmeye derinleştirilmiş, hem çevreyi hem de çiftçileri korumak için gereken politika ilerlemelerinde önemli gecikmelere ve U dönüşlerine yol açmıştır; **politikalar tamamlayıcı ve hatta simbiyotik olabilir.** Uzun vadede, ekonomik açıdan sürdürülebilir tarım, çevresel sürdürülebilirliğe bağlıdır ve sağlıklı bir çevre, sorumlu arazi yönetimine ve üretim yöntemlerine dayanır.¹¹⁸

Mücadele çiftçilere değil, iklim değişikliğine karşıdır. Kişilere değil, uygulamalara karşı. Aynı zamanda seçilmiş şirket veya sektörler için değil, insan ve biyoçeşitliliğin refahı için olmalıdır. Bu, şimdi ve gelecekte sağlıklı ve sürdürülebilir gıda üreten uygulamaları uygulayarak çiftçilerin insana yakışır bir yaşam sürmesini sağlamak için gerekli tüm koşulları yaratmamız gerektiği anlamına geliyor. Tüketici tercihlerinin giderek değişmesi ancak politika değişikliklerinin geride kalması nedeniyle çiftçiler, eşsiz arz ve talebin kesiştiği noktada geride kalma riskiyle karşı karşıya. Bu uyumsuzluk, tarımsal üretim ile iklim hedefleri arasındaki sürtüşmeyi artırma tehdidinde bulunuyor

**Mücadele çiftçilere değil, iklim değişikliğine karşıdır.
Kişilere değil, uygulamalara karşı.**

Daha önce de gösterildiği gibi, **tüketiciler zaten üreticilerden uyum talep ederek bu değişime öncülük ediyor.** Siyasi desteğin olmamasına rağmen Avrupalılar bitki bazlı beslenmeye yönelirken, hem bitki bazlı süt ürünleri hem de et alternatifleri satışlarda artış kaydediyor; süt ve et ürünlerine olan talep ise yavaşlıyor veya azalıyor. Bunlar genellikle hayvan refahını artırmak veya çevresel etkileri azaltmak amacıyla alınan bilinçli kararlardır. Ancak mevcut politikalar bu değişimi desteklemiyor, hatta engelleyerek çiftçilere zarar verebiliyor. **Politika yapımcılar, iklim koruma önlemlerini askıya alarak, zarar veren ürünlere yönelik desteği sürdürerek veya inkar edilemez talep değişimlerini engelleyerek piyasayı çarpıtabilir ve çiftçilerin uzun vadeli geçimini garanti altına almak için gerekli geçişi engelleyebilir.** Halihazırda Avrupa'da halihazırda 14 milyon tonun üzerinde süt arz fazlası mevcut (2030 yılına kadar iki katına çıkması bekleniyor)¹¹⁹, bu durum tarihsel olarak 70'li yıllarda "tereyağı dağları" ve "süt gölleri" olarak adlandırılan dönemde ele alınmıştır.

Bunun yerine, daha sürdürülebilir ürünlere ve üretim yöntemlerine geçişi desteklemek ve teşvik etmek çok önemli bir uyum aracıdır. Araştırmalar, **daha bitki bazlı beslenmeye geçişin Avrupa Birliği'ndeki¹²⁰ çoğu çiftçi için ekonomik açıdan faydalı olabileceğini ve tarımsal-çevresel uygulamaların teşvik edilmesinin verimliliği artırmada en etkili yöntem olduğunu gösteriyor.**¹²¹

Bu değişimle birlikte, tüketicilerin bakliyat, kuruyemiş, sebze, meyve ve mantar gibi ürünlere yönelik değer algısının artmasıyla Avrupalı çiftçiler için yeni fırsatlar ortaya çıkıyor. Ayrıca, yüksek kaliteli Avrupa malları mevcut ithalatların yerini alabilir, tedarik zinciri emisyonlarını azaltabilir ve AB üreticilerine değer verebilir. İthalatın azaltılması gıda güvenliğine katkı sağlayacak. Dahası, bakliyat üretiminin artması toprak verimliliğini iyileştiriyor¹²² ve gübre kullanımını azaltıyor¹²³.

Avrupa Komisyonu'na göre gıda tüketimi için üretilen baklagiller genellikle AB çiftçilerine daha yüksek kar marjı sunuyor.¹²⁴ Baklagillerin üretilmesi aynı zamanda tahıllara göre daha yüksek kar elde edilmesini sağlayabilir ve özellikle soya, bezelye, mercimek ve bakla üretiminde Avrupa iklimlerine uygundur.¹²⁵ **Buna rağmen bakliyat, tarım arazilerinin yalnızca %2'sini oluşturuyor ve diğer önemli mahsullere göre daha az finansman alıyor.**^{126,127} **Baklagillerin ekildiği alanın az olması nedeniyle ıslah araştırmaları gibi karlılığı artıracak Ar-Ge teşvikleri de azalıyor.**

Bitki bazlı ürünlerin doğrudan tüketimindeki artışın yanı sıra, süt ve et alternatifleri de büyük ölçüde tarımsal üretime dayanmaktadır. Şu anda bitki bazlı süt alternatifleri üretmek için kullanılan mahsullerin neredeyse tamamı AB'deki çiftçiler tarafından yetiştiriliyor.¹²⁸ Üstelik bezelye, soya, buğday ve hatta mantarlar, bitki bazlı et alternatiflerinin temel bileşenleridir ve Avrupalı çiftçiler için yüksek katma değerli bir fırsatı temsil etmektedir.

Avrupa'daki yıpratıcı politikalara rağmen birçok çiftlik halihazırda hayvansal üretimden bitki bazlı ürünlere başarıyla geçiş yaptı. Şu anda yulaf sütü için yulaf üreten İsveçli mandıra çiftçisi **Adam Arnesson**'un durumu da bu; Artık organik tahıllar üreten Birleşik Krallık'taki süt ve sığır eti çiftçisi **Laurence Candy**; İsviçre'deki eski bir mandıra çiftliği olan **BioHof Huebeli**, artık yulaf sütünün yanı sıra insan tüketimine yönelik ürünler de üretiyor. Araştırmalar ayrıca çiftçilerin desteklenmeleri halinde geçişe istekli olduklarını gösteriyor.¹²⁹

Bu nedenle bitki bazlı beslenmeye geçiş, çok sayıda tarımsal fayda sağlar ve çiftçilerin sürdürülebilir tarım sistemlerine geçişini kolaylaştırmada önemli bir rol oynar. **Ancak bu geçişi teşvik etmek ve desteklemek için daha fazla siyasi desteğe ihtiyaç var.** OTP sübvansiyonlarını iklim uyumlu ürünlere kaydırmak ve bu ürünleri üreten çiftçileri desteklemek için finansman programları kullanmakla başlamak. Ayrıca hedeflerin belirlenmesi ve SFSF ve Protein Stratejisine adil geçiş vizyonunun dahil edilmesi gerekmektedir. **Son olarak tarımda Uyum Fonları ve Adil Geçiş Mekanizmasına daha derinlemesine odaklanılması çağrısında bulunuyoruz.** Bu, çiftlik dönüşümünü ve eğitimini desteklemek için gereklidir, ancak özellikle arazi yönetimi kısıtlamaları nedeniyle diğer üretimlere geçişin mümkün olamayabileceği durumlarda.

Sağlam kanıtlara dayalı sağlam politika

Referanslar:

1. Climate Action Tracker. <https://climateactiontracker.org/countries/eu/>
2. Eurostat. (2023). Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2023 edition. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-flagship-publications/w/ks-04-23-184>
3. European Environment Agency (2023). Transforming Europe's food system — Assessing the EU policy mix No 14/2022. <https://doi.org/10.2800/295264>
4. Berners-Lee, M., Kennelly, C., Watson, R. D., & Hewitt, C. N. (2018). Current global food production is sufficient to meet human nutritional needs in 2050 provided there is radical societal adaptation. *Elementa*, 6. <https://doi.org/10.1525/elementa.310>
5. EUR-LEX - 52020DC0381 - EN - EUR-LEX. (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0381>
6. EUR-LEX - 52020DC0380 - EN - EUR-LEX. (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590574123338&uri=CELEX:52020DC0380>
7. Directorate-General for Health and Food Safety. (2021). Europe's beating Cancer Plan: Communication from the commission to the European Parliament and the Council. https://health.ec.europa.eu/publications/europes-beating-cancer-plan_en
8. European Commission. (2023). Analysis of main drivers on food security. https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en
9. SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2023). Towards sustainable food consumption. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8031939>
10. Shukla, P., Skea, J., Buendía, E. C., Masson-Delmotte, Pörtner, H., Roberts, D., Zhai, P., Slade, R., Connors, S. R., Van Diemen, R., Ferrat, M., Haughey, E., Luz, S., Neogi, S., Pathak, M., Petzold, J., Portugal-Pereira, J., Vyas, P., Huntley, E., . . . Malley, J. (2019). Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems. IPCC. <https://doi.org/10.25561/76618>
11. Springmann, M., Clark, M., Mason-D'Croz, D., Wiebe, K., Bodirsky, B. L., Lassaletta, L., De Vries, W., Vermeulen, S. J., Herrero, M., Carlson, K. M., Jonell, M., Troell, M., DeClerck, F., Gordon, L., Zurayk, R., Scarborough, P., Rayner, M., Loken, B., Fanzo, J., . . . Willett, W. C. (2018). Options for keeping the food system within environmental limits. *Nature*, 562(7728), 519–525. <https://doi.org/10.1038/s41586-018-0594-0>
12. Xu, X., Sharma, P., Shu, S., Lin, T., Ciaia, P., Tubiello, F. N., Smith, P., Campbell, N., & Jain, A. K. (2021). Global greenhouse gas emissions from animal-based foods are twice those of plant-based foods. *Nature Food*, 2(9), 724–732. <https://doi.org/10.1038/s43016-021-00358-x>
13. Our World in Data. (2017, October 3). How much of the world's land would we need in order to feed the global population with the average diet of a given country?. <https://ourworldindata.org/agricultural-land-by-global-diets>
14. GRAIN. (2018). Emissions impossible: How big meat and dairy are heating up the planet. <https://www.grain.org/article/entries/5976-emissions-impossible-how-big-meat-and-dairy-are-heating-up-the-planet>
15. Tilman, D., & Clark, M. (2014). Global diets link environmental sustainability and human health. *Nature*, 515(7528), 518–522. <https://doi.org/10.1038/nature13959>
16. Springmann, M., Clark, M., Mason-D'Croz, D., Wiebe, K., Bodirsky, B. L., Lassaletta, L., De Vries, W., Vermeulen, S. J., Herrero, M., Carlson, K. M., Jonell, M., Troell, M., DeClerck, F., Gordon, L., Zurayk, R., Scarborough, P., Rayner, M., Loken, B., Fanzo, J., . . . Willett, W. C. (2018b). Options for keeping the food system within environmental limits. *Nature*, 562(7728), 519–525. <https://doi.org/10.1038/s41586-018-0594-0>
17. EUR-LEX - 52020DC0381 - EN - EUR-LEX. (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52020DC0381>
18. Bellarby, J., Tirado, R., Leip, A., Weiss, F., Lesschen, J., & Smith, P. (2012). Livestock greenhouse gas emissions and mitigation potential in Europe. *Global Change Biology*, 19(1), 3–18. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2486.2012.02786.x>
19. FAO. (2006). Livestock's long shadow. <http://www.fao.org/3/a0701e/a0701e00.htm>
20. Leip, A., Billen, G., Garnier, J., Grizzetti, B., Lassaletta, L., Reis, S., Simpson, D., Sutton, M. A., De Vries, W., Weiss, F., & Westhoek, H. (2015). Impacts of European livestock production: nitrogen, sulphur, phosphorus and greenhouse gas emissions, land-use, water eutrophication and biodiversity. *Environmental Research Letters*, 10(11), 115004. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/10/11/115004>
21. Scientific American. (2012, September 25). What causes ocean "Dead zones"? <https://www.scientificamerican.com/article/ocean-dead-zones>
22. FAO. (2006). Livestock's long shadow. <http://www.fao.org/3/a0701e/a0701e00.htm>
23. Greenpeace European Unit. (2019, December 2). Feeding the Problem: the dangerous intensification of animal farming in Europe. <https://www.greenpeace.org/eu-unit/issues/nature-food/1803/feeding-problem-dangerous-intensification-animal-farming/>
24. European Commission, "Science for Environment Policy, thematic issue: Global Environmental Impacts of EU Trade in Commodities," 2013, http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/44si_en.pdf
25. Sala, S., & Sanye, M. E. (2022). Consumption Footprint: assessing the environmental impacts of EU consumption. JRC Publications Repository. <https://publications.jrc.europa.eu/repository/handle/JRC126257>
26. Springmann, M., Godfray, H. C. J., Rayner, M., & Scarborough, P. (2016). Analysis and valuation of the health and climate change cobenefits of dietary change. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 113(15), 4146–4151. <https://doi.org/10.1073/pnas.1523119113>
27. Shukla, P., Skea, J., Buendía, E. C., Masson-Delmotte, Pörtner, H., Roberts, D., Zhai, P., Slade, R., Connors, S. R., Van Diemen, R., Ferrat, M., Haughey, E., Luz, S., Neogi, S., Pathak, M., Petzold, J., Portugal-Pereira, J., Vyas, P., Huntley, E., . . . Malley, J. (2019). Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems. IPCC. <https://doi.org/10.25561/76618>
28. EUR-Lex - 32022R1317 - EN - EUR-Lex. (2022). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R1317>
29. Potsdam Institute for Climate Impact Research. (2022). We need a food system transformation – in the face of the Ukraine war, now more than ever. <https://www.pik-potsdam.de/en/news/latest-news/food-crisis-due-to-ukraine-war-calls-for-action-less-meat-less-waste-and-greening-eu-agricultural-policy>
30. Sun, Z., Scherer, L., Zhang, Q., & Behrens, P. (2022). Adoption of plant-based diets across Europe can improve food resilience against the Russia-Ukraine conflict. *Nature Food*, 3(11), 905–910. <https://doi.org/10.1038/s43016-022-00634-4>
31. Mbow, C., C. Rosenzweig, L. G. Barioni, T.G. Benton, M. Herrero, M. Krishnapillai, E. Liwenga, P. Pradhan, M.G. Rivera-Ferre, T. Sapkota, F.N. Tubiello, Y. Xu, 2019: Food Security. In: Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems [P.R. Shukla, J. Skea, E. Calvo Buendia, V. Masson-Delmotte, H. O. Pörtner, D.C. Roberts, P. Zhai, R. Slade, S. Connors, R. van Diemen, M. Ferrat, E. Haughey, S. Luz, S. Neogi, M. Pathak, J. Petzold, J. Portugal Pereira, P.Vyas, E. Huntley, K. Kissick, M. Belkacemi, J. Malley, (eds.)]. <https://doi.org/10.1017/9781009157988.007>
32. Ibid
33. Willett, W. C., Rockström, J., Loken, B., Springmann, M., Lang, T., Vermeulen, S. J., Garnett, T., Tilman, D., DeClerck, F., Wood, A., Jonell, M., Clark, M., Gordon, L., Fanzo, J., Hawkes, C., Zurayk, R., Rivera, J., De Vries, W., Sibanda, L. M., . . . Murray, C. J. L. (2019). Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. *The Lancet*, 393(10170), 447–492. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)31788-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)31788-4)
34. Nellemann, C., MacDevette, M., Manders, T., Eickhout, B., Svihus, B., Prins, A. G. & Kaltenborn, B. P. (2009). UNEP: The environmental food crisis: the environment's role in averting future food crises. <https://www.grida.no/publications/154>
35. Shukla, P., Skea, J., Buendía, E. C., Masson-Delmotte, Pörtner, H., Roberts, D., Zhai, P., Slade, R., Connors, S. R., Van Diemen, R., Ferrat, M., Haughey, E., Luz, S., Neogi, S., Pathak, M., Petzold, J., Portugal-Pereira, J., Vyas, P., Huntley, E., . . . Malley, J. (2019). Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems. IPCC. <https://doi.org/10.25561/76618>
36. Poore, J., & Nemecek, T. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science*, 360(6392), 987–992. <https://doi.org/10.1126/science.aag0216>
37. Our World in Data. (2021, March 4). If the world adopted a plant-based diet we would reduce global agricultural land use from 4 to 1 billion hectares. <https://ourworldindata.org/land-use-diets>
38. SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2023). Towards sustainable food consumption. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8031939>
39. Mottet, A., De Haan, C., Falucci, A., Tempio, G., Opio, C., & Gerber, P. (2017). Livestock: On our plates or eating at our table? A new analysis of the feed/food debate. *Global Food Security*, 14, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2017.01.001>
40. Alexander, P., Brown, C., Arneith, A., Finnigan, J., & Rounsevell, M. (2016). Human appropriation of land for food: The role of diet. *Global Environmental Change-human and Policy Dimensions*, 41, 88–98. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2016.09.005>
41. González, A. D., Frostell, B., & Carlsson-Kanyama, A. (2011). Protein efficiency per unit energy and per unit greenhouse gas emissions: Potential contribution of diet choices to climate change mitigation. *Food Policy*, 36(5), 562–570. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2011.07.003>
42. Westhoek, H., Rood, T., Van den Berg, M., Janse, J., Nijdam, D., Reudink, M., & Stehfest, E. (2011). The protein puzzle: the consumption and production of meat, dairy and fish in the European Union. PBL Netherlands Environmental Assessment Agency. <https://www.pbl.nl/en/publications/meat-dairy-and-fish-options-for-changes-in-production-and-consumption>

43. De Cocco, A. (2016, December 1). and Archive: Dry pulses in EU agriculture - statistics on cultivation, production and economic value. Eurostat Statistics Explained. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Dry_pulses_in_EU_agriculture_-_statistics_on_cultivation,_production_and_economic_value&oldid=317082
44. Eurostat. (2020, February 10). World Pulses Day: production of pulses in the EU. Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20200210-1>
45. EPRS European Parliamentary Research Service. (2022). European Union beef sector: Main features, challenges and prospects. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)733676](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)733676)
46. Poore, J., & Nemecek, T. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science*, 360(6392), 987–992. <https://doi.org/10.1126/science.aag0216>
47. *ibid.*
48. European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development. (2019). EU agricultural outlook for markets and income 2019-2030. <https://data.europa.eu/doi/10.2762/904294>
49. European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development. (2021). EU agricultural outlook 2021-31: consumer behaviour to influence meat and dairy markets. https://agriculture.ec.europa.eu/news/eu-agricultural-outlook-2021-31-consumer-behaviour-influence-meat-and-dairy-markets-2021-12-09_en
50. European Commission. (2022). Oceans and fisheries: Consumption. https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/facts-and-figures/facts-and-figures-common-fisheries-policy/consumption_en
51. Directorate-General for Agriculture and Rural Development. (2021). EU agricultural outlook for markets, income and environment 2021-2031. <https://data.europa.eu/doi/10.2762/753688>
52. Afshin, A., Sur, P. J., Fay, K., Cornaby, L., Ferrara, G., Salama, J., Mullany, E. C., Abate, K. H., Abbafati, C., Zegeye, A., Afsarideh, M., Aggarwal, A., Agrawal, S., Akinyemiju, T., Alahdab, F., Bacha, U., Bachman, V. F., Badali, H., Badawi, A., . . . Roth, G. A. (2019). Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990–2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. *The Lancet*, 393(10184), 1958–1972. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(19\)30041-8](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(19)30041-8)
53. Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2020). OECD-FAO Agricultural Outlook 2020-2029. In OECD agricultural outlook. <https://doi.org/10.1787/1112c23b-en>
54. Willett, W. C., Rockström, J., Loken, B., Springmann, M., Lang, T., Vermeulen, S. J., Garnett, T., Tilman, D., DeClerck, F., Wood, A., Jonell, M., Clark, M., Gordon, L., Fanzo, J., Hawkes, C., Zurayk, R., Rivera, J., De Vries, W., Sibanda, L. M., . . . Murray, C. J. L. (2019). Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. *The Lancet*, 393(10170), 447–492. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(18\)31788-4](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(18)31788-4)
55. European Commission. (2021, April 7). EU burden from non-communicable diseases and key risk factors. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/health-promotion-knowledge-gateway/eu-burden-non-communicable-diseases-key-risk-factors_en
56. Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2020). Health at a Glance: Europe 2020 : State of Health in the EU Cycle. <https://doi.org/10.1787/82129230-en>
57. Nelson, M. E., Hamm, M. W., Hu, F. B., Abrams, S. A., & Griffin, T. S. (2016). Alignment of healthy Dietary Patterns and Environmental Sustainability: A Systematic review. *Advances in Nutrition*, 7(6), 1005–1025. <https://doi.org/10.3945/an.116.012567>
58. Tilman, D., & Clark, M. (2014b). Global diets link environmental sustainability and human health. *Nature*, 515(7528), 518–522. <https://doi.org/10.1038/nature13959>
59. Kim, B. F., Santo, R., Scatterday, A., Fry, J. P., Synk, C. M., Cebren, S. R., Mekonnen, M., Hoekstra, A. Y., De Pee, S., Bloem, M. W., Neff, R. A., & Nachman, K. E. (2020). Country-specific dietary shifts to mitigate climate and water crises. *Global Environmental Change-human and Policy Dimensions*, 62, 101926. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2019.05.010>
60. Clark, M., Springmann, M., Hill, J., & Tilman, D. (2019). Multiple health and environmental impacts of foods. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 116(46), 23357–23362. <https://doi.org/10.1073/pnas.1906908116>
61. Willett, W. C., Rockström, J., Loken, B., Springmann, M., Lang, T., Vermeulen, S. J., Garnett, T., Tilman, D., DeClerck, F., Wood, A., Jonell, M., Clark, M., Gordon, L., Fanzo, J., Hawkes, C., Zurayk, R., Rivera, J., De Vries, W., Sibanda, L. M., . . . Murray, C. J. L. (2019). Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. *The Lancet*, 393(10170), 447–492. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(18\)31788-4](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(18)31788-4)
62. Springmann, M., Godfray, H. C. J., Rayner, M., & Scarborough, P. (2016b). Analysis and valuation of the health and climate change cobenefits of dietary change. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 113(15), 4146–4151. <https://doi.org/10.1073/pnas.1523119113>
63. SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2023). Towards sustainable food consumption. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8031939>
64. GFI Europe. (2023). Europe plant-based food retail market insights 2020-2022. https://gfieurope.org/wp-content/uploads/2023/04/2020-2022-Europe-retail-market-insights_updated-1.pdf
65. GFI Europe. (2023). Market insights on European plant-based sales 2020-2022. <https://gfieurope.org/market-insights-on-european-plant-based-sales-2020-2022/>
66. Smart Protein Project. (2021). Plant-based foods in Europe: What do consumers want? -<https://smartproteinproject.eu/consumer-attitudes-plant-based-food-report/>
67. *ibid.*
68. Climate Change Eurobarometer, July 2023, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2954>
69. Euronews. (2023, June 28). Auf Wiedersehen Schnitzel: Meat consumption hits record low in Germany. Euronews. <https://www.euronews.com/2023/06/28/auf-wiedersehen-schnitzel-meat-consumption-hits-record-low-in-germany>
70. ABN AMRO. (2023, June 15). Supermarktverkoppen flink gedaald, consument kooft anders. https://www.abnamro.nl/nl/zakelijk/insights/sectoren-en-trends/stand-van-sectoren/food/supermarktverkoppen-flink-gedaald-consument-kooft-anders.html?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_term=15-06-2023&utm_content=Food__Supermarktverkoppen%20flink%20gedaald%20C%20consument%20kooft%20anders&utm_campaign=Nieuwsbrieven2023-instantNL
71. SAPEA Science Advice for Policy by European Academies. (2023). Towards sustainable food consumption. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8031939>
72. WUR. (2023, March 1). Five major players launch masterplan for protein transition as economic engine in The Netherlands. <https://www.wur.nl/en/newsarticle/five-major-players-launch-masterplan-for-protein-transition-as-economic-engine-in-the-netherlands.htm>
73. Federal Ministry of Food and Agriculture (BMEL) Germany. (2021). Beans, Peas & Co. The Federal Ministry of Food and Agriculture's Protein Crop Strategy for promoting the cultivation of pulses in Germany. <https://www.bmel.de/EN/topics/farming/plant-production/protein-crop-strategy.html>
74. Ministère De L'Agriculture Et De La Souveraineté Alimentaire. (2021, December 21). Bâtir notre souveraineté alimentaire en protéines végétales. <https://agriculture.gouv.fr/batir-notre-souverainete-alimentaire-en-protéines-vegetales-0>
75. Greenpeace European Unit. (2020). EU climate diet: 71% less meat by 2030 - Greenpeace European Unit. <https://www.greenpeace.org/eu-unit/issues/nature-food/2664/eu-climate-diet-71-less-meat-by-2030/>
76. SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2023). Towards sustainable food consumption. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8031939>
77. European Environment Agency (2023). Transforming Europe's food system — Assessing the EU policy mix No 14/2022. <https://doi.org/10.2800/295264>
78. *ibid.*
79. BEUC. (2020). One bite at a time: Consumers and the transition to sustainable food. <https://www.beuc.eu/reports/one-bite-time-consumers-and-transition-sustainable-food>
80. Publications Office of the European Union. (2023). Towards sustainable food consumption: promoting healthy, affordable and sustainable food consumption choices. <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/9f582c41-1565-11ee-806b-01aa75ed71a1>
81. European Court of Auditors. (2021). Special report 16/2021: Common Agricultural Policy and climate: Half of EU climate spending but farm emissions are not decreasing. https://www.eca.europa.eu/en/publications/SR21_16
82. Funke, F., Mattauch, L., Van Den Bijgaart, I., Godfray, H. C. J., Hepburn, C., Klenert, D., Springmann, M., & Treich, N. (2022). Toward optimal meat pricing: Is it time to tax meat consumption? *Review of Environmental Economics and Policy*, 16(2), 219–240. <https://doi.org/10.1086/721078>
83. Fresco, L., & Poppe, K. (2016). Towards a common agricultural and food policy. <https://doi.org/10.18174/390280>
84. True Animal Protein Price Coalition. (n.d.). True Pricing of food. <https://www.tappcoalition.eu/true-pricing-of-food>
85. Commission of the European Communities. (1985). Perspectives for the Common Agricultural Policy. http://aei.pitt.edu/931/1/perspectives_for_cap_gp_COM_85_333.pdf
86. Eurogroup for Animals. (2023, April 25). External costs of animal sourced foods in the EU. <https://www.eurogroupforanimals.org/library/external-costs-animal-sourced-foods-eu>
87. Lucas, E., Guo, M., & Guillén-Gosálbez, G. (2023). Low-carbon diets can reduce global ecological and health costs. *Nature Food*, 4(5), 394–406. <https://doi.org/10.1038/s43016-023-00749-2>
88. Pe'er, G., Zinngrebe, Y., Moreira, F., Sirami, C., Schindler, S., Muller, R. A., Bontzorlos, V., Clough, D., Bezák, P., Bonn, A., Hansjürgens, B., Lomba, A., Möckel, S., Passoni, G., Schleyer, C., Schmidt, J., & Lakner, S. (2019). A greener path for the EU Common Agricultural Policy. *Science*, 365(6452), 449–451. <https://doi.org/10.1126/science.aax3146>
89. Greenpeace European Unit. (2019, December 2). Feeding the Problem: the dangerous intensification of animal farming in Europe - Greenpeace European Unit. <https://www.greenpeace.org/eu-unit/issues/nature-food/1803/feeding-problem-dangerous-intensification-animal-farming/>
90. European Commission. (2017). The Future of Food and Farming – for a flexible, fair and sustainable Common Agricultural Policy. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_17_4841
91. European Court of Auditors. (2018). Review No 02/2018: Future of the CAP (Briefing paper). <https://www.eca.europa.eu/en/publications?did=45498>
92. Biagini, L., Antonioli, F., & Severini, S. (2023). The impact of CAP subsidies on the productivity of cereal farms in six European countries: A historical perspective (2008–2018). *Food Policy*, 119, 102473. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2023.102473>

93. DG Agriculture and Rural Development. (2023, July 19). Approved 28 CAP Strategic Plans (2023-27). https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en
94. Ibid.
95. BirdLife Europe, the European Environmental Bureau & WWF European Policy Office (2021). Will CAP eco-schemes be worth their name? An assessment of draft eco-schemes proposed by Member States. <https://eeb.org/library/will-cap-eco-schemes-be-worth-their-name/>
96. DG Agriculture and Rural Development. (2023, July 19). Approved 28 CAP Strategic Plans (2023-27). https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en
97. Ministerium für Landwirtschaft, Weinbau und die Entwicklung des ländlichen Raumes Luxemburg. (2021). Rapport de 2021 du plan stratégique relevant de la PAC. <https://agriculture.public.lu/content/dam/agriculture/publications/ma/dossier/pac-swot/Plan-Strategique>
98. EUR-LEX - 52021DC0049 - EN - EUR-LEX. (2021). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2021%3A49%3AFIN>
99. Eurogroup for Animals. (2021). The EU campaigns to promote meat, eggs and dairy. <https://www.eurogroupforanimals.org/library/eu-campaigns-promote-meat-eggs-and-dairy>
100. Directorate-general Agriculture and Rural Development. (2023, July 26). Promotion of EU farm products. https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/market-measures/promotion-eu-farm-products_en#promotioncampaignsinpractice
101. European Commission. (2022). €186 million to promote high quality and sustainable EU agri-food products. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7769
102. Euractiv, Dahm, J. (2023, July 27). Germany aims to tweak CAP plan as green measures fall through. <https://www.euractiv.com/section/agriculture-food/news/germany-aims-to-tweak-cap-plan-as-green-measures-fall-through/>
103. ProVeg International. (2020, June 9). The Plant milk Report. <https://proveg.com/plant-based-food-and-lifestyle/vegan-alternatives/plant-milk-report/>
104. True Animal Protein Price Coalition. (2023, May 17). 57% West-Europeans support a meat tax - if healthy food will be cheaper. <https://www.tappcoalition.eu/nieuws/19986/57--west-europeans-support-a-meat-tax--if-healthy-food-will-be-cheaper>
105. Wiegmann, K. (2022). Reform of VAT rates on animal and plant products. <http://en.futurefood4climate.eu/biblioteka/reforma-stawek-vat-na-produkty-zwierzece-i-roślinne-greenpeace/>
106. Publications Office of the European Union. (2023). Towards sustainable food consumption: promoting healthy, affordable and sustainable food consumption choices. <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/9f582c41-1565-11ee-806b-01aa75ed71a1>
107. Springmann, M., Mason-D'Croz, D., Robinson, S., Wiebe, K., Godfray, H. C. J., Rayner, M., & Scarborough, P. (2016). Mitigation potential and global health impacts from emissions pricing of food commodities. *Nature Climate Change*, 7(1), 69–74. <https://doi.org/10.1038/nclimate3155>
108. Springmann, M., Mason-D'Croz, D., Robinson, S., Wiebe, K., Godfray, H. C. J., Rayner, M., & Scarborough, P. (2018). Health-motivated taxes on red and processed meat: A modelling study on optimal tax levels and associated health impacts. *PLOS ONE*, 13(11), e0204139. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0204139>
109. Pinto, R. C. (2021). The effects of introducing a carbon-meat tax in the EU: a literature review. *UNIO*, 7(2), 106–123. <https://doi.org/10.21814/unio.7.2.4033>
110. European Commission. (2023). WORKSHOP IN THE CONTEXT OF THE STUDY ON APPLYING THE POLLUTER PAYS PRINCIPLE TO AGRICULTURAL EMISSIONS [Video]. <https://webcast.ec.europa.eu/workshop-in-the-context-of-the-study-on-applying-the-polluter-pays-principle-to-agricultural-emissions-23-06-14>
111. Vallone, S., & Lambin, E. F. (2023). Public policies and vested interests preserve the animal farming status quo at the expense of animal product analogs. *One Earth*. <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2023.07.013>
112. Jackson, P., Candel, J., Davies, A., De Vries, H., Derani, C., Dragović-Uzelac, V., Hoel, A. H., Holm, L., Morone, P., Penker, M., Rivera-Ferre, M. G., Śpiwak, R., Termeer, K., Thøgersen, J., & Mathijs, E. (2020). Science Advice for Policy by European Academies A SUSTAINABLE FOOD SYSTEM FOR THE EUROPEAN UNION. In HAL (Le Centre Pour La Communication Scientifique Directe). French National Centre for Scientific Research. <https://doi.org/10.26356/sustainablefood>
113. European Commission. (2015). Public Procurement Indicators 2013. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/11022/attachments/en/renditions/native>
114. SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2023). Towards sustainable food consumption. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8031939>
115. Aleksandrowicz, L., Green, R., Joy, E. J. M., Smith, P., & Haines, A. (2016). The impacts of dietary change on greenhouse gas emissions, land use, water use, and health: a systematic review. *PLOS ONE*, 11(11), e0165797. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0165797>
116. Daxbeck, H., Schindler, F., Weintraud, A., Müller, N., Neumayer, S. (2017). Natürlich gut Teller - Wirkungsanalyse. <https://docplayer.org/177549152-Natuerlich-gut-teller-wirkungsanalyse-forschungsprojekt-ngt-w-endbericht.html>
117. Greenpeace European Unit. (2020). EU climate diet: 71% less meat by 2030 - Greenpeace European Unit. <https://www.greenpeace.org/eu-unit/issues/nature-food/2664/eu-climate-diet-71-less-meat-by-2030/>
118. IEEP AISBL. (2023, July 5). Nature Restoration – what it means for farmers and other land managers. <https://ieep.eu/publications/nature-restoration-what-it-means-for-farmers-and-other-land-managers/>
119. Directorate-General for Agriculture and Rural Development. (2021). EU agricultural outlook 2021-31: sustainability and health concerns to shape agricultural markets. https://agriculture.ec.europa.eu/news/eu-agricultural-outlook-2021-31-sustainability-and-health-concerns-shape-agricultural-markets-2021-12-09_en
120. Rieger, J., Freund, F., Offermann, F., Geibel, I., & Gocht, A. (2023). From fork to farm: Impacts of more sustainable diets in the EU 27 on the agricultural sector. *Journal of Agricultural Economics*. <https://doi.org/10.1111/1477-9552.12530>
121. Biagini, L., Antonioli, F., & Severini, S. (2023b). The impact of CAP subsidies on the productivity of cereal farms in six European countries: A historical perspective (2008–2018). *Food Policy*, 119, 102473. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2023.102473>
122. Squire, G. R., Quesada, N., Begg, G. S., & Iannetta, P. P. M. (2019). Transitions to greater legume inclusion in cropland: Defining opportunities and estimating benefits for the nitrogen economy. *Food and Energy Security*, 8(4). <https://doi.org/10.1002/fes3.175>
123. Magrini, M., Anton, M., Cholez, C., Corre-Hellou, G., Duc, G., Jeuffroy, M., Meynard, J., Pelzer, E., Voisin, A., & Walrand, S. (2016). Why are grain-legumes rarely present in cropping systems despite their environmental and nutritional benefits? Analyzing lock-in in the French agrifood system. *Ecological Economics*, 126, 152–162. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2016.03.024>
124. Directorate-General for Agriculture and Rural Development. (2022). Factsheet – EU Legumes benefit people and the planet. https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/cereals/development-plant-proteins_en
125. EIP-AGRI. (2021, October 20). Fostering sustainable legume-based farming systems and agri-feed and food chains in the EU. <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/find-connect/projects/fostering-sustainable-legume-based-farming-systems.html>
126. Magrini, M., Anton, M., Cholez, C., Corre-Hellou, G., Duc, G., Jeuffroy, M., Meynard, J., Pelzer, E., Voisin, A., & Walrand, S. (2016). Why are grain-legumes rarely present in cropping systems despite their environmental and nutritional benefits? Analyzing lock-in in the French agrifood system. *Ecological Economics*, 126, 152–162. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2016.03.024>
127. Sonnino, A. (2016). Leguminose da granella e ricerca agricola. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/315118818_Leguminose_da_granella_e_ricerca_agricola
128. PLANT-BASED ALTERNATIVES TO MILK, Facts and Benefits, Proveg International, 2022
129. Stockfree Farming. (n.d.). Survey Report – Stockfree farming. <https://stockfreefarming.org/survey-report/?fbclid=IwAR1iUwtrU8XDxv7d-MNXkQn-EON1cisHMUyS91moVdh6ZRz4N477n6NP6WA>

EVU, Avrupa çapında bitki temelli çıkarları temsil eden 46 derneğin şemsiye kuruluşudur.

Bizi takip edin: @euroveg & www.euroveg.eu

BİTKİ BAZLI MANİFESTO - 2024 AB SEÇİMLERİ